

Мені було п'ятдесят, і я не був у ліжку з жінкою вже чотири роки. Я не мав подруг серед жінок. Я дивився на них, минаючи їх на вулицях чи будь-де, де я міг їх бачити, та я дивився на них без жаги і з відчуттям, що це все марно. Я регулярно мастурбував, але сама ідея завести стосунки з жінкою — навіть несексуальні — була поза моєю уявою. У мене була шестирічна донька, народжена поза шлюбом. Вона мешкала зі своєю матір'ю, а я виплачував допомогу на дитину. За багато років до того, у віці тридцяти п'яťох років, я вже одружувався. Той шлюб протривав два з половиною роки. Моя дружина розлучилася зі мною. Я був закоханий лише одного разу. Вона померла від гострого алкоголізму. Померла у сорок вісім, коли мені було тридцять вісім. Моя дружина була на дванадцять років молодша за мене. Гадаю, вона вже також померла, хоча я й не певен. Упродовж шістьох років після розлучення вона що Різдва писала мені довгі листи. Я ніколи не відповідав...

Я не впевнений, коли вперше побачив Лідію Венс. Це сталося років зо шість тому, коли я саме покинув роботу поштового клерка, на якій пропрацював дванадцять років, і намагався стати письменником. Я був наляканий і п'яний більше, ніж будь-коли. Намагався писати свій перший роман. Щочі, поки писав, випивав пінту віскі та два паки пива. Курив дешеві сигари, друкував,

пив і слухав класичну музику по радіо до самого світанку. Поставив собі за мету десять сторінок за ніч, та лише наступного ранку довідувався, скільки сторінок написав. Прокидався зранку, пробльовувався, тоді йшов до вітальні й дивився на диван, щоб побачити, скільки там сторінок. Завжди було понад десять. Іноді було сімнадцять, вісімнадцять, двадцять три, двадцять п'ять сторінок. Звісно, роботу після кожної ночі треба було підчистити або й зовсім викинути. На те, щоб написати перший роман, у мене пішла двадцять одна ніч.

Власники двору, де я тоді мешкав, самі жили на задвірку і були впевнені, що я здурів. Щоранку, коли я прокидався, на ганку стояв великий коричневий паперовий пакет. Вміст різнився, але здебільшого в пакетах були помідори, редис, апельсини, зелена цибуля, бляшанки супу, червона цибуля. Що другого вечора я пив з ними пиво до четвертої чи п'ятої ранку. Старий вирубався, а ми зі старою трималися за руки, і час до часу я її цілував. Я завжди дарував їй великий поцілунок біля дверей. Вона була жахливо зморщена, але нічого не могла з цим вдіяти. Вона була католичка і мала миленький вигляд, коли одягала свій рожевий капелюшок і недільного ранку йшла до церкви.

Гадаю, я зустрів Лідію Венс на своїх перших поетичних читаннях. Вони проходили у книгарні «Дробрідж» на Кенмор-авеню. Знову ж таки, я був наляканий. Гордий, але все-таки наляканий. Коли я увійшов, там були тільки стоячі місця. Перед

Пітером, який керував крамницею і жив з чорною дівчиною, лежав стос готівки.

— Чорт,— сказав він мені,— якби ж я завжди міг заповнювати залу так, як зараз, то мав би вдосталь грошей на ще одну подорож до Індії!

Я увійшов, і всі заплодували. Щодо поетичних читань, я саме мав зірвати різьбу з болта.

Я почитав тридцять хвилин, а потім оголосив перерву. Досі був тверезий і відчув погляд, який вдивлявся у мене з темряви. До мене підійшло і заговорило кілька людей. Тоді, в час затишшя, підійшла Лідія Венс. Я сидів за столом і пив пиво. Вона поклала обидві руки на край столу, нахилилася і поглянула на мене. Мала довге каштанове волосся, доволі довгий, рельєфний ніс, а одне око не зовсім пасувало до другого. Однак вона випромінювала життєвість — її присутність відчувалася. Я відчув вібрації, що пробігали між нами. Деякі з вібрацій були сплутані й нехороші, але вони були. Вона поглянула на мене, і я глянув у відповідь. На Лідії Венс була замшева ковбойська куртка з бахромою навколо ший. Жінка мала гарні груди. Я сказав їй:

— Я б хотів зірвати ту бахрому з твоєї куртки; можемо почати з цього!

Лідія відійшла. Не спрацювало. Я ніколи не знав, що казати дамам. Але вона мала зад. Я дивився на той прегарний зад, поки вона йшла геть. Сині джинси обтягували його, і я дивився на нього, поки вона йшла.

Я закінчив другу половину читань і забув про Лідію, так само як я забував про жінок, повз яких

проходив на тротуарах. Я взяв свої гроші, підписав кілька серветок, якісь папірці, потім вийшов звідти і поїхав додому.

Я досі щоночі працював над першим романом. Ніколи не починав писати до 6:18 вечора. Так було, відколи я відмічався у поштовому відділенні «Термінал Анекс». Була шоста вечора, коли приїхали вони: Пітер і Лідія Венс. Я відчинив двері. Пітер сказав:

— Дивися, Генрі, дивися, що я тобі приніс!

Лідія заскочила на кавовий столик. Її сині джинси обтягували її щільніше, ніж досі. Вона розмахувала своїм довгим каштановим волоссям. Вона була шалена; вона була чудова. Вперше я справді розглянув можливість покохатися з нею. Вона заходилася декламувати вірші. Власні. Вони були дуже погані. Пітер спробував її зупинити:

— Ні! Ні! Ніякої римованої поезії в будинку Генрі Чинаскі!

— Облиш, Пітере!

Я хотів дивитися на її сідниці. Вона походжала туди-сюди по тому старому кавовому столику. Тоді затанцювала. Махала руками. Вірші були жахливі, але не її тіло і не її божевілля.

Лідія зіскочила.

— Як тобі, Генрі?

— Що?

— Вірші.

— Слабенько.

Лідія стояла з аркушами віршів у руці. Пітер схопив її.

— Потрахаймося! — сказав він їй. — Ну ж бо, потрахаймося!

Вона його відштовхнула.

— Ну що ж, — сказав Пітер. — Тоді я йду!

— То йди собі. У мене є машина, — сказала Лідія. — Зможу дістатися додому.

Пітер побіг до дверей. Зупинився і розвернувся.

— Ну що ж, Чинаскі! Не забувай, що я тобі приніс!

Він грюкнув дверима і пішов. Лідія сіла на диван біля дверей. Я сів десь за фут від неї. Глянув на неї. Вигляд вона мала чудовий. Я боявся. Випростав руку і торкнувся її довгого волосся. Волосся було чарівне. Я прибрав руку.

— Волосся справді твоє? — запитав я. Знав же, що так.

— Так, — сказала вона, — моє.

Я поклав руку їй під підборіддя і дуже незграбно спробував повернути її голову до себе. У таких ситуаціях я діяв невпевнено. Злегка поцілував її.

Лідія підскочила.

— Мені треба йти. Маю заплатити няньці.

— Послухай, — мовив я. — Я заплачу. Просто залишися ненадовго.

— Ні, не можу, — сказала вона, — треба йти.

Вона пішла до дверей. Я рушив за нею. Вона відчинила двері. Потім розвернулася. Я востаннє простягнув до неї руку. Лідія підвела обличчя і подарувала мені крихітний поцілунок. Потім відсторонилася і вклала мені в руку якісь папірці. Двері

зачинилися. Я сів на диван з тими папірцями в руці та слухав, як заводиться її машина.

Вірші були зшиті докупи, надруковані на мімеографі й називалися «ВОНААА». Я почитав деякі з них. Вони були нецікаві, повні гумору й сексуальності, але погано написані. Авторства Лідії та її трьох сестер — всі такі радісні, сміливі й водночас сексуальні. Я викинув ті аркуші й відкупорив свою пінту віскі. Надворі було темно. По радіо грав переважно Моцарт, Брамс і «Джміль».

Десь за день після того я знайшов у поштовій скриньці вірш від Лідії. Це був довгий вірш, він починався так:

*Виходь, старий тролю,
Виходь зі своєї темної нори, старий тролю,
Виходь на світло з нами і
Дозволь нам вплести
маргаритки тобі у волосся...*

Далі у тому вірші говорилося про те, як це добре — танцювати у полях з жінками-фавнами, які принесуть мені радість і справжнє пізнання. Я поклав того листа в комод.

Наступного ранку мене збудив стукіт у скляні шибки моїх входних дверей. Була 10:30 ранку.

— Ідіть геть, — сказав я.

— Це Лідія.

— Добре. Зажди хвилинку.

Я вдягнув сорочку і якісь штани і відчинив двері. Тоді побіг у ванну і проблювався. Спробував почистити зуби, та лише знову виблював — солодкавість зубної пасти вивернула мені шлунок. Я вийшов.

— Тобі погано, — зауважила Лідія. — Хочеш, щоб я пішла?

— О ні, зі мною все гаразд. Я завжди так прокидаюся.

Лідія мала чудовий вигляд. Крізь штори пробивалося сонячне світло і падало на неї. В руці у неї був апельсин, і вона підкидувала його в повітря. Той апельсин крутився у залитому світлом ранку.

— Не можу лишитися,— сказала вона,— але хочу в тебе дещо попросити.

— Атож.

— Я скульпторка. Хочу зіпшити твою голову.

— Гаразд.

— Тобі доведеться прийти до мене. Я не маю студії. Нам доведеться робити все у мене вдома. Це ж тебе не дратуватиме, ні?

— Ні.

Я записав її адресу та інструкції, як туди дістатися.

— Спробуй прийти до одинадцятої ранку. Діти повертаються зі школи рано по обіді, а це відволікає.

— Буду об одинадцятій,— сказав я їй.

Й от я сидів навпроти неї в її кухонному куточку. Між нами лежала велика грудка глини. Лідія почала ставити питання.

— Твої батьки ще живі?

— Ні.

— Тобі подобається Лос-Анджелес?

— Це моє улюблене місто.

— Чому ти пишеш про жінок так?

— Як?

— Сам знаєш.

— Ні, не знаю.

— Ну, я думаю, що це, чорт забирай, сором, що чоловік, який пише так, як ти, нічого не знає про жінок.

Я не відповів.

— Хай йому! Що Ліза зробила з...? — вона захопилася обшукувати кімнату.— От же ж ці маленькі дівчатка, що тікають з маминими інструментами!

Лідія знайшла інший.

— Цей також підійде. Тепер завмири. Розслабся, але завмири.

Я сидів обличчям до неї. Вона працювала над грудкою глини дерев'яним інструментом з дротяною петелькою на кінці. Махала на мене інструментом з-понад купи глини. Я спостерігав за нею. Її очі подивилися на мене.

Вони були великі, темно-карі. Навіть її криве око, те, що не пасувало до другого, здавалося милим. Я глянув у відповідь. Лідія працювала. Час минав. Я впав у транс. Тоді вона сказала:

— Як щодо перерви? Хочеш пива?

— Чудово. Так.

Вона встала, щоб піти до холодильника, я пішов за нею. Дістала пляшку і зачинила дверцята. Коли вона повернулася, я схопив її за талію і притягнув до себе. Притиснувся до неї губами і тілом. Вона тримала пляшку пива у витягнутій руці. Я поцілував її. Поцілував знову. Лідія відштовхнула мене.

— Добре,— сказала вона.— досить. Маємо робити роботу.

Ми знову сіли, я пив пиво, а Лідія курила цигарку, між нами лежала глина. Потім подзвонив

дзвінок. Лідія встала. Там стояла товста жінка з нестямними, благальними очима.

— Це моя сестра, Глендоліна.

— Привіт.

Глендоліна притягнула стілець і почала говорити. Говорити вона *вміла*. Вона б могла говорити, якби була сфінксом, могла б говорити, якби вона була каменем. Я почав думати про те, коли вона вже стомиться й піде. Навіть переставши слухати, це все одно скидалося на те, ніби об тебе кидають маленькі пінг-понгові м'ячики. Глендоліна не мала відчуття часу чи бодай жодного уявлення, що вона може заважати. Все говорила і говорила.

— Послухай,— зрештою не витримав я,— коли ти вже підеш?

Тоді розгорнулася сестринська сцена. Вони почали говорити одна з одною. Обидві стояли, махали одна на одну руками. Голоси лунали дедалі гучніше. Вони погрожували одна одній фізичною розправою. Нарешті — аж мало не під кінець світу — Глендоліна зробила гігантський вигин тулуба, з гучним ляском ширми кинулася крізь двері й побрела геть — досі гучна, заведена, щось там нарікає — до своєї квартири в глибині двору.

Ми з Лідією повернулися до кухонного куточка і сіли. Вона підняла свій скульпторський інструмент. Її очі зазирали в мої.

Одного ранку, за кілька днів по тому, я прийшов до двору Лідії, коли вона саме заходила з провулку. Ходила провідати свою подругу Тіну, яка жила в багатоквартирному будинку на розі. Того ранку вона видавалася наелектризованою, достоту як і того першого разу, коли прийшла з апельсином.

— О-о-о,— сказала вона,— у тебе нова сорочка!

Це була правда. Я купив сорочку, бо думав про неї, про зустріч з нею. Я знав, що вона здогадалася і глузує з мене, та не мав нічого проти.

Лідія відімкнула двері, й ми зайшли досередини. Глина лежала по центру столу, в кухонному куточку, під мокрою тканиною. Вона стягнула тканину.

— Що думаєш?

Лідія не помилювала мене. Там були шрами, алкоголічний ніс, мавпячий рот, від очей лишилися самі щілини, а ще тупий, задоволений вишкір сміховинного чоловіка, який почувається щасливчиком, але й сам не розуміє, чому. Їй було тридцять, а мені вже за п'ятдесят. Та мені було байдуже.

— Так,— сказав я,— добряче ти постаралася. Мені подобається. Але робота вже майже закінчена. Я впаду в депресію, коли все буде готово. Це були гарні ранки і дні.

— Це якось завадило твоєму письменництву?

— Ні, я пишу лише коли сутеніє. Ніколи не можу писати за дня.

Лідія взяла свій інструмент для моделювання і поглянула на мене.

— Не хвилюйся. У мене є ще значно більше роботи. Хочу зробити цю як слід.

Після першої перерви вона дістала з холодильника пінту віскі.

— А,— сказав я.

— Скільки? — спитала вона, підіймаючи високу склянку для води.

— Навпіл.

Вона зробила напій і я відразу ж випив його.

— Я чула про тебе,— сказала вона.

— Що саме?

— Ніби ти скидаєш хлопців зі свого ганку. Б'єш своїх жінок.

— Б'ю своїх жінок?

— Так, хтось таке казав.

Я схопив Лідію, і ми перейшли до найдовшого поцілунку, який тільки може бути. Я притиснув її до краю раковини і почав тертися об неї членом. Вона відштовхнула мене, та я знову спіймав її посеред кухні.

Рука Лідії простягнулася до моєї й провела її по джинсах і аж у трусики. Кінчиком одного пальця я відчув верхівку її піхви. Вона була мокра. Продовжуючи цілувати її, я запхнув палець їй у піхву. Потім дістав руку, відсторонився, узяв пінту й налив собі ще одну склянку. Знову сів за столик у кухонному куточку, а Лідія зайшла з іншого боку, сіла й поглянула на мене. Тоді знову заходилася працювати над глиною. Я повільно пив своє віскі.

— Послухай,— сказав я,— я розумію твоє горе.

— Що?

— Я розумію твоє горе.

— До чого це ти?

— Гаразд,— сказав я,— просто забудь.

— Я хочу знати.

— Не хочу ображати твої почуття.

— Я хочу знати, що, в дідька, ти верзеш.

— Окей, якщо наллеш ще одну склянку, скажу.

— Гаразд.

Лідія взяла мою порожню склянку і налила половину віскі й половину води. Я знову вихилив її залпом.

— Ну? — спитала вона.

— Чорт, сама ж знаєш.

— Що знаю?

— У тебе велика піська.

— Що?

— Це не така вже й рідкість. У тебе двоє дітей.

Лідія сиділа, мовчки працюючи над глиною. Потім відклала свій інструмент. Підійшла до кута кухні біля задніх дверей. Я дивився, як вона нахилилася і стягнула чоботи. Тоді зняла джинси і трусики. Її піхва дивилася просто на мене.

— Ну що ж, виродку ти такий,— сказала вона.— Я покажу тобі, що ти помиляєшся.

Я зняв свої черевики, штани і труси. Став на коліна на лінолеумній підлозі, а потім опустився на неї, витягнувшись. Почав цілувати її. У мене швидко став, і я відчув, як проник у неї.

Я почав штовхати... один, два, три...

Почувся стукіт у вхідні двері. Дитячий стукіт: крихітні кулачки, гарячкові, настирливі. Лідія швидко відштовхнула мене.

— Це Ліза! Вона сьогодні не пішла до школи! Вона була у...

Лідія підскочила й почала натягувати на себе одяг.

— Одягнись! — сказала вона мені.

Я вдягнувся так швидко, як тільки міг. Лідія пішла до дверей, і там була її п'ятирічна донька:

— Мамо, мамо! Я порізала пальчика!

Я забрів до вітальні. Ліза сиділа на колінах у Лідії.

— У-у-у-у, дай-но *мама* гляне. У-у-у-у, дай-но *мама* цьомне твого пальчика. *Матуся* полікує його!

— Мамо, болить!

Я поглянув на вавку. Її було майже не видно.

— Слухай,— зрештою сказав я Лідії,— побачимося завтра.

— Мені прикро,— сказала вона.

— Я знаю.

Ліза поглянула на мене, сльози все котилися й котилися.

— Ліза не дасть нічому *поганому* статися з її *матусею*,— сказала Лідія.

Я відчинив двері, зачинив їх по собі й пішов до свого «Меркюрі комет» 1962 року.